

КИЇВСЬКИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ БОРИСА ГРІНЧЕНКА
ІНСТИТУТ МИСТЕЦТВ
КАФЕДРА АКАДЕМІЧНОГО ТА ЕСТРАДНОГО ВОКАЛУ

“ЗАТВЕРДЖУЮ”
Проректор
з науково-методичної та навчальної
роботи
О. Б. Жильцов
2017 року

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

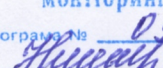
ОСНОВИ АРАНЖУВАННЯ

Галузь знань 0202 Мистецтво
Напрямок підготовки 6.020204 „Музичне мистецтво” (сольний спів)
Освітньо-кваліфікаційний рівень - Бакалавр

2017– 2018 навчальний рік

Розподіл годин звірено з робочим навчальним планом. Структура типова.
Заступник директора з науково-методичної та навчальної роботи

 А. О. Таранник

КИЇВСЬКИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ БОРИСА ГРІНЧЕНКА
Ідентифікаційний код 02136554
Начальник відділу
моніторингу якості освіти
Програма № 0998/17
 (підпис) (прізвище, ініціали)
« » 20 17 р.

Робоча програма навчальної дисципліни „Основи артикування” для студентів IV курсу спеціальності 6.020204 „Музичне мистецтво” (сольний спів) освітньо-кваліфікаційного рівня: бакалавр

Розробники:

Поліневський Тимур Вячеславович, заслужений діяч мистецтв України, професор кафедри академічного та естрадного вокалу Інституту мистецтв Київського університету імені Бориса Грінченка.

Ланіна Тетяна Олександрівна, старший викладач кафедри академічного та естрадного вокалу Інституту мистецтв Київського університету імені Бориса Грінченка.

Робочу програму схвалено на засіданні кафедри академічного та естрадного вокалу

Протокол від " 6 " Вересня 2017 року № 1

Завідувач кафедри

академічного та естрадного вокалу

Ю. В. Мерзайко

© Поліневський Т.В., Ланіна Т.О., 2017
© КУ імені Бориса Грінченка, 2017
Інститут мистецтв, 2017

1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Галузь знань, напрямок підготовки, освітньо- кваліфікаційний рівень	Характеристика навчальної дисципліни
		денна форма навчання
Кількість кредитів 1,5	Галузь знань 0202 Мистецтво	Нормативна
Модулів - 1	Напрямок підготовки 6.020204 Музичне мистецтво (Сольний спів)	Рік підготовки:
Змістових модулів -3		4-й
Загальна кількість годин – 54 год.		Семестр
		7-й
Тижневих годин для денної форми навчання: 7-й с. - аудиторних -1год/т	Освітньо- кваліфікаційний рівень - Бакалавр	Лекції
		Не передбач. навч. планом 0 год.
		Практичні, семінарські
		20 год.
		Лабораторні
		Не передбач. навч. планом 0 год.
		Самостійна робота
		31 год.
Індивідуальні завдання:		
Не передбач. навч. планом. 0 год.		
Модульний контроль:		
ПМК - 3год.		
Вид контролю: залік		

2. МЕТА ТА ЗАВДАННЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Мета –сформувати знання, практичні уміння і навички з аранжування та перекладання музичних творів засобами комп'ютерного програмного забезпечення.

Завданням :

- опанувати теоретичні основи аранжування;
- оволодіти навичками аналізу музичних творів, визначення їх фактури, засобів музичної виразності як факторів раціонального аранжування;
- ознайомитися з технікою композиторської майстерності на зразках творів світової класики та сучасного музичного мистецтва;
- набути навичок роботи з комп'ютером, застосування програмного забезпечення;
- опрацювати спеціальну літературу.

У результаті вивчення навчальної дисципліни студент повинен **знати:** теоретичні основи аранжування; техніку композиторської майстерності світової класики та сучасного музичного мистецтва; програмне забезпечення; спеціальну літературу.

вміти: аналізувати музичні твори, визначати їх фактуру, виявляти засоби музичної виразності, працювати з комп'ютером, застосовувати програмне забезпечення;

3. ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Змістовий модуль 1. Система електронних музичних інструментів: історія і сучасність

Тема 1. Історичний аспект розвитку електромузичних та електронних інструментів

Теоретична частина

Перша спроба застосування електрики в музичних інструментах (1885 р., Ф. Лоренц, Німеччина).

1887 р., Хіпп - створення електро-механічного роялю.

1906 р., Т.Кахілл, США – створення “Тельгармоніума”, органа із застосуванням електромашинних генераторів. Виконання музики і передача її абонентам телефонної мережі.

1915 р., Лі де Форест, США - створення електро - інструменту, який працював на генераторах та підсилюючих радіолампах.

1921 р. – Л. Термен (Радянський Союз) – демонстрація одноголосого електромузичного інструмента на електронних лампах („Терменвокс”).

1929 р. „Варіафон” Є. Шолпо – перший радянський та світовий електронний синтезатор звуку.

1930 р. – Ф. Траутвейн (Німеччина) – створення одноголосого електромузичного інструмента „Траутоніум”.

Перші інструменти в СРСР: 1930 р. – „Сонар” М. Ананьєва, „Віолена” А. Гурова; 1931 р. – перший адаптеризований рояль (фірма Нернст-Бехтштейн); 1932 р. – „Емірітон” А. Римського-Корсакова; А. Іванова; 1940 р. – „Сторитон” (США); 1952-55 рр. – використання електричних засобів для одержання записів музики без участі музикантів-виконавців на платівки та магнітну стрічку („Радіостудія електронної музики” в Кельні, „Електронний синтезатор музики” в США).

1964 р. Створення “АНС” Є. Мурзіним; технічні та музично-виражальні параметри інструмента.

1967 р. – відкриття студії електронної музики.

Можливості інструментів, їх застосування у прикладній, ілюстративній, театральній та кіномузиці.

Практичне заняття

Мета: набуття навичок аранжування нескладного твору.

Завдання:

1. Ознайомлення з основними поняттями: „Інструментознавство”, „Оркестровка”, „Аранжування”, „Перекладання”, „Транскрипція”, „Парафраз”, „Імпровізація”.
2. Складання плану аранжування музичного твору.
3. Прослуховування творів А. Шнітке, Е. Денисова, А. Волконського у виконанні на синтезаторі АНС з подальшим обговоренням.

Запитання для самоперевірки

1. Які фактори вплинули на розвиток музичного аранжування?
2. У чому полягає відмінність понять „інструментознавство”, „інструментовка”, „аранжування”, „перекладання”, „транскрипція”, „парафраз”, „імпровізація”?
3. Хто першим використав електричні засоби для одержання записів музики?
4. Якого року був створений перший вітчизняний синтезатор?

Завдання для самостійної роботи

Опрацювати теоретичний і практичний частин матеріал з теми.

Література: 1; 3; 4; 9; 13; 14; 35.

Тема 2. Музична індустрія: загальні відомості про виробників електронної продукції

Теоретична частина

Поява звукових синтезаторів як новий етап в розвитку музичної та аудіовізуальної творчості. Синтез електронної музики з іншими видами мистецтв (лазерним проєціюванням, кольоромузикою, пластикою). Досягнення сучасної електроніки – конструювання інструментів, що синтезують колір, світлоформу, звук.

Модульна система будовання електронних музичних інструментів. 1967 р. – Роберт Муг створив синтезатор “Муг”. Синтез звуку здійснюється імпульсним методом. 1975 р. – компанія Popular Electronics розпочинає продаж першого масового персонального комп’ютера – “Altair-8800”, що спроектований Едом Робертсом. Першою музичною композицією, що була відтворена за допомогою комп’ютера, стала мелодія пісні The Beatles “Full On The Hill”.

PSR-350: 5 октав, динамічна клавіатура, вбудований дисковод, відновлена музична база даних з 200 піснями і системою самостійного вивчення Yamaha Education Suite 2. 128 тембрів стандарту General Midi. Поліфонія 32 голоси. 106 нових стилів акомпанементу. Словник акордів.

PSR 550: система інтерактивної допомоги для полегшення знайомства з інструментом. Вбудована база пісень – 200 назв, 5 октав динамічної клавіатури, 12 наборів ударних інструментів, 3 вбудованих цифрових процесора обробки звуку, 112 стилів акомпанементу.

PSR 1000: 61 клавіша, дисковод флоппі-дисків, 8 стильових банків, 16-доріжковий секвенсор. PSR-2000: 61 клавіша, дисковод флоппі-дисків, поліфонія 64 ноти, 180 стилів акомпанементу.

Casio – автономне живлення, кількість клавіш – 76, поліфонія 32 ноти. Вбудовані тони: 232. Автоакомпанемент – 120 готових та 10 програмованих користувачем. Пам’ять: 2 пісні по 6 доріжок, 5000 нот, запис у реальному часі. 60 фрагментів по 5 доріжок, приблизно 8000 нот. Транспонування: від –12 до +12 напівтонів.

“Yamaha clavinoва” – 2 серії: CZP і CVP. Звуки різноманітних інструментів. Система автоматичного акомпанементу. Секвенсор і дисковод.

Практичне заняття

Мета: набуття навичок користування музичними електронними приладами.

Завдання:

1. Засвоїти прийоми роботи з синтезатором, секвенсором, семплером, MIDI як комунікативною системою.
2. Використати DSP (цифрову обробку сигналу) в синтезаторі.

Запитання для самоперевірки

1. Коли вперше з'явився на ринку персональний комп'ютер? Чий це був проект?
2. Які характерні особливості електронних інструментів кращих фірм?

Завдання для самостійної роботи

1. Знайти в мережі Internet сайти основних виробників синтезаторів, семплерів.
2. Опрацювати теоретичний і практичний частин матеріал з теми.
3. Розкрити характерні особливості тембрових забарвлень музичних інструментів різних фірм виробників (Roland, Yamaha, Cassio, Korg,...)
4. Охарактеризувати секвенсорні та автоаккомпануючі інструменти.
5. Визначити характерні особливості автоаккомпанементу.

Література: 11; 16; 22; 29; 30; 31; 34.

Тема 3. Поліфункціональність електронного інструментарію у музичному мистецтві

Теоретична частина

Електромеханічні та електронні інструменти, одноголосні (у тому числі мікшерні – з регістрами) і багатоголосні. Класифікація інструментів за способом звукоутворення: аналогові (1 - аддитивний спосіб звукоутворення; 2 - субтрактивний); цифрові.

Класифікація інструментів за їх унікальним застосуванням: електронні та електрофонні, що імітують звучання традиційних інструментів; електронні інструменти з різними звуковими ефектами; електронні та електричні інструменти.

Використання технічних засобів у створенні музичних композицій (у композиторській творчості), у театральному мистецтві, у сфері радіомовлення. Роль інструментів у прикладній, ілюстративній, кіномузиці.

Практичне заняття

Мета: набуття навичок слухового аналізу музичного твору.

Завдання:

1. Прослухати у запису (синтезатор АНС) твору С.Губайдуліної “Vivente – non Vivente”.
2. Розпізнати та проаналізувати характер звукового матеріалу (відтворення природних та синтетичних звуків).

Запитання для самоперевірки

1. Які є одноголосні та багатоголосні інструменти?
2. Яка класифікація інструментів за їх застосуванням?

Завдання для самостійної роботи

Опрацювати теоретичний і практичний частин матеріал з теми:

1. Аддитивний аналоговий синтез.
2. Субтрактивний аналоговий синтез.
3. Порівняння аналогового та цифрового синтезів.
4. Фільтрація існуючого звуку.

Література: 12; 15; 16; 22; 31; 32; 35; 36.

Змістовий модуль 2. Основні принципи застосування комп'ютерної техніки і програмного забезпечення у діяльності музиканта-аранжувальника

Тема 4. Основи цифрового запису музичного матеріалу. Секвенсор

Теоретична частина

Застосування комп'ютерних технологій у діяльності аранжувальника. Сучасна музика та можливості її технічної обробки. Синтезатор, секвенсор, семплер. MIDI (Musical Instrument Digital Interface) як комунікативна система. Розвиток цифрових технологій в музиці. Недоліки та переваги цифрового запису. Аналогові синтезатори та інші способи утворення звуку. Шляхи подолання проблем цифрового запису музики.

Формати запису музичного матеріалу. DAT, MD, CD та їхні формати запису. Багатоканальний запис. ADAT-магнітофон, його формат запису, особливості роботи, недоліки. PC як робочий стан запису звуків. Комп'ютерні звукові формати. Standard-MIDI як універсальний формат запису музики.

Програма для запису цифрового звука – Звукозапис (Sound Recorder); Cool Edit (створювач – Девід Джонсон).

Програмна продукція (Software) фірми Стенберг (Stainberg) – Wave Lab, Cubase, Nuendo.

Програмна продукція фірми Sony - Sony Sound Forge, Sony Vegas. Засоби обробки звуку – спец ефекти (chorus, reverb., delay). Еквалайзер – засіб тонкого регулювання частот і рівню звуку. Секвенсор як редактор синтезованої музики. Семплери і конструювання семплейованої мелодії.

Практичне заняття

Мета: набуття навичок роботи з елементарними сучасними комп'ютерними програмами; практичне визначення специфіки комп'ютерного створення та обробки музичного твору.

Завдання:

1. Робота із семплером – пристроєм для запису, редагування і відтворення звука у цифровому вигляді (музичний синтезатор, який використовує не синтезований, а записаний у цифровому вигляді звук реальних інструментів).
2. Перенести до файлу звук з компакт-диска, користуючись цифровим каналом.

Запитання для самоперевірки

1. Яка відмінність у принципах синтезування та семплеювання звука?
2. Які є програми цифрового запису звука?
3. Що таке секвенсор? Які його функції?

Завдання для самостійної роботи

1. Створити власний CD шляхом оцифровки музичного матеріалу, використовуючи при цьому аналогові та цифрові методи.
2. Дібрати музичний матеріал для подальшої цифрової обробки та запису.
3. Охарактеризувати секвенсорні програми (Cubase, Logic, Cakewalk). Спільні та відмінні можливості.
4. Порівняти звукозаписуючі програми – Cool Edit, Wave Lab, Sony Sound Forge.

Література: 5; 6; 11; 26; 29; 42; 43; 44; 45; 51; 52; 53; 55; 56; 57.

Тема 5. Технології віртуальних студій звукозапису

Теоретична частина

Віртуальна студія звукозапису на базі РС. Складові частини віртуальної звукової студії. Блок-схеми та їх варіанти. Комп'ютерна системи Cream Ware Pulsar як основа віртуальної студії. Мікшер Cream Ware Pulsar, його можливості. Інші варіанти мікшування звука. Системи автоматичного мікшування. Моніторні групи, різновиди моніторів, цифрові технології моніторних систем. Віртуальний синтезатор – програма (комп'ютерна), яка імітує роботу звичайного синтезатора.

VST технологія. Застосування та використання VST технологій різними фірмами-виробниками.

Практичне заняття

Мета: набуття навичок звукозапису на віртуальній звуковій студії.

Завдання:

1. Програвати невеликий за обсягом музичний твір за допомогою комп'ютерної програми „Віртуальний синтезатор”.

Запитання для самоперевірки

1. Яка характеристика віртуальної студії звукозапису?
2. Що таке „Віртуальний синтезатор”?
3. Які є варіанти мікшування звуків?

Завдання для самостійної роботи

1. Проаналізувати блок-системи найбільш розповсюджених синтезаторів.
2. Визначити та згрупувати для подальшого використання віртуальних звукових модулів(VST, Direct X), які підключаються.
3. Опрацювати теоретичний і практичний частин матеріал з теми за допомогою технічних засобів навчальної лабораторії.

Література: 16; 18; 22; 25-27; 44; 45; 46; 47; 48; 49; 50; 52; 54; 57.

Тема 6. Можливості віртуальної робочої станції на базі РС

Теоретична частина

Сучасні технології запису звука на комп'ютері. „Віртуальна робоча станція”, її складові та схема роботи. Матеріальне та програмне забезпечення РС. Звукові карти, емуляція. Переваги емуляції над фізичними приборами обробки звуку. Недоліки програмних емуляцій на базі РС.

Практичне заняття

Мета: набуття навичок комп'ютерного запису музичного матеріалу.

Завдання:

1. Ввести інформацію у музичну систему. Налаштувати систему.
2. Робота з тактами.

Запитання для самоперевірки

1. Що охоплює поняття „програмне забезпечення віртуальної робочої станції”?
2. Що таке „емуляція”?

Завдання для самостійної роботи

1. Опрацювати та проаналізувати літературу з теми.
2. Виконати підготовчу роботу для аранжування музичного твору комп'ютерними засобами: визначити засоби введення інформації, вибрати параметри і загальний обсяг.

Література: 22; 25; 26; 27; 37; 38; 39; 40; 41.

Тема 7. Операційне середовище, його різновиди. Системи та прилади звукозапису

Теоретична частина

Різновиди операційних систем. Операційні системи для ATARI, MAC та PC. Конфлікти операційних систем, шляхи їх подолання. Стандарт General MIDI, GS та XG. Особливості динамічного діапазону. Проблеми запису звуку на носіях інформації. Дві основних групи приладів запису і обробки звуку. Цифрово-аналоговий перетворювач і синтезатор. Еквалайзер. Лімітер. Експандер. FX прилади обробки звуку. Принципи роботи. Хорус. Фленжер. Фейзер. Прилади створення штучного простору звуку. Психоакустичні прилади. Принципи роботи психоакустичних приладів.

Практичне заняття

Мета: засвоїти принципи роботи приладів запису і обробки звуку.

Завдання:

1. Ввести інформацію за допомогою комп'ютерних приладів.
2. Створити спецефекти у музичному творі за допомогою цих приладів.

Запитання для самоперевірки

1. Які основні групи приладів запису звуку на носіях інформації?
2. Які функції еквалайзера в процесі обробки звуку?

Завдання для самостійної роботи

1. Скласти технічний план комп'ютерного аранжування музичного твору (на вибір) для малого складу інструментів (бас, ударні, рояль, струнна група, соло інструмент).
2. Проаналізувати найбільш відомі аранжування популярних класичних та джазових творів.
3. Опрацювати теоретичний і практичний частин матеріал з теми.

Література: 5; 6; 11; 26; 30; 31; 34.

Тема 8. Комп'ютерне програмне забезпечення для музичного аранжування

Теоретична частина

Шляхи розвитку сучасних комп'ютерних технологій в музиці. Кількісні та якісні способи розвитку комп'ютерних технологій. Програмне забезпечення, його розвиток та перспективи. Автоаранжування – комп'ютерна програма, що дозволяє створювати повноцінний акомпанемент на основі введеної акордової сітки у певному стилі. Автоаранжувальник – комп'ютерна програма, яка створює повноцінні музичні аранжування на основі заданої послідовності акордів.

Програми для обробки звуків: Sound Forge; CoolEdit. Програвачі (плейери) та програми перегляду (вьювери) – програвання музичної композиції. Програма Band-in-a-Box – найпопулярніша програма-автоаранжувальник. Різноманітність стилів та їх використання. Acid – програма для роботи з готовими семпльованими файлами. Можливість зміни темпоритму та тональності без зміни якості .

Практичне заняття

Мета: набуття навичок аранжування музичного твору за допомогою автоаранжувальника.

Завдання:

1. Дібрати нескладний музичний матеріал для подальшого аранжування.
2. Визначити гармонічну базу твору.

Запитання для самоперевірки

1. Які є програми для обробки звуку?
2. Що являє собою комп'ютерна програма „Аранжувальник”?

Завдання для самостійної роботи

1. За допомогою програми Band-in-a-Box записати будь-яку пісню.
2. Дібрати готові музичні файли для подальшого використання у програмі Acid.
3. На базі навчальної лабораторії створити трекерне аранжування за допомогою програми Acid.
4. Ознайомитися зі звуковими бібліотеками провідних фірм виробників – Akai, E-mu, Roland.

Література: 11; 16; 20; 22; 26; 27; 29; 58; 59.

Змістовий модуль 3. Теоретично-практичні засади аранжування

Тема 9. Методика музично-теоретичного аналізу твору

Теоретична частина

Музичний твір як художня система. Музично-виражальні засоби (мелодія, гармонія, метро ритміка, динаміка) та сторони (звукова, інтонаційна, композиційна) як складові композиторського задуму. Зв'язок засобів музичної виразності з музичними жанрами, стилем та історико-культурним контекстом. Методи розкриття і характеристика специфічного художнього змісту музичного твору.

Схема аналізу музичного твору:

1. Загальні відомості про автора та його твір.
2. Аналіз літературного тексту, визначення теми та ідеї твору.
3. Музично-теоретичний аналіз (форма, фактура, тематизм, мелодика, гармонія, метро ритм, динаміка). Способи їх передачі.

4. Визначення інструментарію. Співвідношення фактур, тембрів, динаміки, фразування, цезур і пауз, мелодичного розташування акордів, теситури, орнаментики, прийомів звуковидобування.
5. Тематичний матеріал сольних інструментальних епізодів. Відкриті місця супроводу: завершені та незавершені. Музичний колаж. Імітація, контрапункт, протиставлення – наявність їх як засобів виразності. Секвенції, метроритмічна пульсація. Варіантність гармонії, мелодії. Фігурація. Звукоімітація.

Практичне заняття

Мета: вироблення навичок написання музично-теоретичного аналізу твору.

Завдання:

1. Здійснити вичерпний музично-теоретичний аналіз твору М.Лисенка „Ескіз-інтермеццо”.

Запитання для самоперевірки

1. Які є музично-виражальні засоби у музичному творі?
2. Який є зв'язок між музично-виражальними засобами і змістом твору?

Завдання для самостійної роботи

1. Підготувати музично-теоретичний аналіз твору (за вибором).
2. За обраним зразком створити й проаналізувати власне аранжування на вільну тему.

Література: 8; 15; 23; 24; 25.

Тема 10. Основні принципи створення (аранжування) музичного твору

Теоретична частина

Підготовка мелодичних (інтонаційно-ритмічних) елементів, гармоній, ритму, фактури, колориту, ладу, тонального плану. Написання коди. Типи з'єднань і переходів між частинами. Структурно стійкі і структурно нестійкі музичні побудови. Структура побудова каденцій. Розвиток елементів стійкої частини: найважливіші складові тематичного змісту чи його елементів як основи розвитку. Елементи гармонії, тональні, орнаментальні особливості, органічні пункти. Формотворчі прийоми: повторюваність, варіювання, репризність. Особливості музичної мови (підйоми, спади, агогіка і динаміка). Здійснення реконструкції твору. Акомпанемент до вокальних або інструментальних творів. Розвиток тематичного матеріалу, динамізація. Розвиток теми шляхом її диференціації (секвентний та імітаційних рух), поділу на окремі сегменти, різної гармонізації тощо. Допоміжні композиційні побудови. Побудова партитури для джазового ансамблю типу Big Beat, Combo, вокально-інструментального ансамблю тощо.

Практичне заняття

Мета: набуття навичок аранжування музичного твору для ансамблевого складу.

Завдання:

1. Виконати аранжування пісні В. Івасюка „Я піду в далекі гори” з використанням комп’ютерних технологій (для ансамблевого складу).

Запитання для самоперевірки

1. Яка послідовність підготовки твору для аранжування?
2. Які є способи реконструкції твору?

Завдання для самостійної роботи

1. Дібрати інструментальний музичний твір для аранжування у вокальний твір із супроводом.
2. Виконати аранжування вокального твору (на вибір) для малого складу інструментів за допомогою засобів навчальної лабораторії.
3. Проаналізувати самостійно зроблене аранжування для малого складу інструментів.
4. Визначити фактурне розміщення кожного з інструментів.
5. Охарактеризувати ансамблеву поліфонію та засоби втілення її у комп’ютерному аранжуванні

Література: 9; 14; 23; 26.

Тема 11. Складання плану аранжування твору. Вибір засобів

Теоретична частина

Вибір тональності. Значення динаміки, форми та змісту твору для аранжування. Система партитурного запису, умовні позначення, термінологія.

Практичне заняття

Мета: сформувати уміння складати план аранжування музичного твору.

Завдання:

1. Скласти план аранжування твору М. Леонтовича „Щедрик” для інструментального ансамблю.

Запитання для самоперевірки

1. Який порядок дій у плані аранжування будь-якого твору?
2. Скільки існує систем партитурного запису музичного твору?

Завдання для самостійної роботи

1. Скласти план аранжування музичного (твору за вибором студента).
2. Виписати умовні позначення у будь-якій партитурі.

Література: 1; 4; 14; 15; 21; 23.

Тема 12. Формування репертуару, добір творів для аранжування. Особливості художньої інтерпретації

Теоретична частина

Аранжування української народної музики, її особливості. Визначення подвоєння голосів у розвитку основних мелодичних ліній і в контрапунктах. Оркестрова педаль, значення гармонійного голосоведення, акустична будова вертикалі. Техніка передачі гармонійних фігурацій і складних пасажів, подвоєння баса.

Розподіл тембрів. Визначення єдності та контрасту тембрів, їх сили. Оркестрове тутті, зміна динаміки, застосування прийомів гри в оркестрових групах, штрихи.

Добір музичних творів для аранжування за такими ознаками: художня цінність твору, єдність змісту і форми, твори акапельні та із супроводом, твори із солістом (імпровізацією), твори різних жанрів і різнохарактерні, невеликі за обсягом або фрагменти з музичних творів. Можливе використання різних „манків” – програмних назв, образних та емоційних ремарок, особистих асоціацій і конкретних образів. Важливість дотримання послідовностей у доборі репертуару: від кількох тактів до складного класичного репертуару.

Використання і вивчення різних аранжувань творів джазової музики. Знання видів і складів естрадного оркестру, ансамблю, їхніх характерних особливостей, термінології. Їх запис у партитурі. Використання можливостей комп'ютерної техніки у процесі аранжування.

Практичне заняття

Мета: набуття навичок добору репертуару для аранжування.

Завдання:

1. Дібрати музичний твір для аранжування, обґрунтувати свій вибір.
2. Обрати комп'ютерну програму для аранжування.

Запитання для самоперевірки

1. Які є способи аранжування української народної пісні?
2. Які особливості добору репертуару для аранжування?

Завдання для самостійної роботи

1. Обрати невеликий твір для аранжування.
2. За допомогою навчальної лабораторії здійснити аранжування.
3. Спільно з викладачем проаналізувати виконане аранжування. Виявити недоліки та шляхи їх додання у подальшому створенні аранжувань.

Література: 10; 14; 20; 24; 30; 36.

Тема 13. Відомі аранжувальники джазового музичного мистецтва

Теоретична частина

1920 р. – Чиказький джаз (Chicago Jazz) – стиль традиційного джазу. Характерні риси: заміна колективної імпровізації сольною, введення аранжувань, заміна інструментів. Аранжувальники: Луї Армстронг, Сідней Беше, Бад Фрімен.

1920-30 рр. – Гарлемський джаз (Harlem Jazz) – присутність аранжування, виконання сольної імпровізації на фоні ритмічної групи. Аранжувальники: Дюк Еллінгтон, Джеймс Піт Джонсон.

1930-ті рр. – стиль Свінг (Swing) – різновид форм євро-американської музики в Чикаго, Канзас-Сіті й Нью-Йорку. Характерні риси стилю: виконання за раніш написаними аранжировками. Аранжувальники: Дюк Еллінгтон, Бенні Гудмен, А. Шоу.

1940-ві рр. – стиль Кул (Cool) – стиль сучасного джазу, поширеного серед „білих” музикантів. Підвищення ролі аранжування. Аранжувальники: Чет Бейкері, Пул Дезмонд.

1950-ті рр. – Вест Коуст Джаз (West Coast Jazz) – каліфорнійський джаз. Поліфонізоване аранжування. Аранжувальники: Дейв Брубек, Шорті Роджерс. Нові школи імпровізаційного джазу, виникнення нових стилів: „прогресив” (С. Кантон). Нові методи аранжування.

Практичне заняття

Мета: визначити стиль джазового музичного твору і способи поліфонічного аранжування.

Завдання:

1. Визначити стиль і спосіб аранжування прослуханого твору.

Запитання для самоперевірки

1. Якого року і хто ввів аранжування у джазову музику?
2. Хто у 1920-30-ті роки був відомий як виконавець, музикант, аранжувальник?

Завдання для самостійної роботи

1. Знайти і опрацювати інформаційний матеріал про аранжування, створені у 1920-30-х роках А. Цфасманом.
2. Підготуватися до заліку.

Література: 2; 9; 13; 14; 36.

4. СТРУКТУРА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин						
	денна форма						
	усього	у тому числі					
л		п	лаб	інд	с.р.	м.к	
1	2	3	4	5	6	7	
Модуль 1							
<i>Змістовий модуль 1. Система електронних музичних інструментів: історія і сучасність</i>							
Тема 1. Історичний аспект розвитку електромозичних та електронних інструментів Тема 2. Музична індустрія: загальні відомості про виробників електронної продукції	6	-	2	-	-	4	-
<i>Змістовий модуль 2. Основні принципи застосування комп'ютерної техніки і програмного забезпечення у діяльності музиканта-аранжувальника</i>							
Тема 3. Поліфункціональність електронного інструментарію у музичному мистецтві Тема 4. Основи цифрового запису музичного матеріалу. Секвенсор	6	-	2	-	-	4	-
Тема 5. Технології віртуальних студій звукозапису	4	-	2	-	-	2	-
Тема 6. Можливості віртуальної робочої станції на базі РС Тема 7. Операційне середовище, його різновиди. Системи та прилади звукозапису	6	-	2	-	-	4	-
Тема 8. Комп'ютерне програмне забезпечення для музичного аранжування	6	-	2	-	-	4	-
<i>Змістовий модуль 3. Теоретично-практичні засади аранжування</i>							
Тема 9. Методика музично-теоретичного аналізу твору	5	-	2	-	-	3	-
Тема 10. Основні принципи створення (аранжування) музичного твору	4	-	2	-	-	2	-
Тема 11. Складання плану аранжування твору. Вибір засобів	4	-	2	-	-	2	-
Тема 12. Формування репертуару, добір творів для аранжування. Особливості художньої інтерпретації	4	-	2	-	-	2	-
Тема 13. Відомі аранжувальники джазового музичного мистецтва	6	-	2	-	-	4	-
Модульний контроль	3	-	-	-	-	-	3
Разом за змістовим модулем 1	54	-	20	-	-	31	3
Усього годин	54		20	-	-	31	3

5. ТЕМИ ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Історичний аспект розвитку електромузичних та електронних інструментів	2
2	Музична індустрія: загальні відомості про виробників електронної продукції	
3	Поліфункціональність електронного інструментарію у музичному мистецтві	2
4	Основи цифрового запису музичного матеріалу. Секвенсор	
5	Технології віртуальних студій звукозапису	2
6	Можливості віртуальної робочої станції на базі РС	2
7	Операційне середовище, його різновиди. Системи та прилади звукозапису	
8	Комп'ютерне програмне забезпечення для музичного аранжування	2
9	Методика музично-теоретичного аналізу твору	2
10	Основні принципи створення (аранжування) музичного твору	2
11	Складання плану аранжування твору. Вибір засобів	2
12	Формування репертуару, добір творів для аранжування. Особливості художньої інтерпретації	2
13	Відомі аранжувальники джазового музичного мистецтва	2
	Разом	20

6. САМОСТІЙНА РОБОТА

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Історичний аспект розвитку електромузичних та електронних інструментів	4
2	Музична індустрія: загальні відомості про виробників електронної продукції	
3	Поліфункціональність електронного інструментарію у музичному мистецтві	4
4	Основи цифрового запису музичного матеріалу. Секвенсор	
5	Технології віртуальних студій звукозапису	2
6	Можливості віртуальної робочої станції на базі РС	4
7	Операційне середовище, його різновиди. Системи та прилади звукозапису	
8	Комп'ютерне програмне забезпечення для музичного аранжування	4
9	Методика музично-теоретичного аналізу твору	3
10	Основні принципи створення (аранжування) музичного твору	2
11	Складання плану аранжування твору. Вибір засобів	2

12	Формування репертуару, добір творів для аранжування. Особливості художньої інтерпретації	2
13	Відомі аранжувальники джазового музичного мистецтва	4
	Разом	31

7. ІНДИВІДУАЛЬНІ ЗАВДАННЯ

Непередбачено програмою

8. МЕТОДИ НАВЧАННЯ

- За джерелом інформації:
 - словесні: пояснення, розповідь, бесіда;
 - наочні: спостереження, ілюстрація, демонстрація;
 - практичні: вправи, творчі завдання.
- За логікою передачі і сприймання навчальної інформації: індуктивні, дедуктивні, аналітичні, синтетичні.
- За ступенем самостійності мислення: репродуктивні, творчі.

9. МЕТОДИ КОНТРОЛЮ

Навчальні досягнення студентів оцінюються за модульно-рейтинговою системою, в основу якої покладено принцип поопераційної звітності, обов'язковості модульного контролю, накопичувальної системи оцінювання рівня знань, умінь та навичок; розширення кількості підсумкових балів до 100.

У процесі оцінювання навчальних досягнень магістрантів застосовуються такі методи контролю:

- практичний контроль: виконання ритмічних вправ, вокально-імпрровізаційних вправ, вокальних імпрровізацій.
- письмовий контроль: написання диктанту, письмового завдання складання аналізу твору.
- самоконтроль: уміння самостійно оцінювати свої знання, самоаналіз.

10. РОЗПОДІЛ БАЛІВ, ЯКІ ОТРИМУЮТЬ СТУДЕНТИ

Поточне оцінювання та самостійна робота											Бали без урахування коефіцієнта	Коефіцієнт	Бали з урахуванням коефіцієнта
Модуль 1													
T1	T2	T3	T4	T5	T6	T7	T8	T9	T10	ПМК			
31	31	21	31	31	26	21	21	21	31	25	290	2,9	100

11. НАВЧАЛЬНО-МЕТОДИЧНА КАРТА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Модуль	Модуль 1									
Кількість балів за модуль	290									
Заняття	1,2	3,4	5	6,7	8	9	10	11	12	13
Годин	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2
Назва навчального модуля (практичне заняття) – 110 б.	Історичний аспект розвитку електроміузичних та електронних інструментів Музична індустрія: загальні відомості про виробників електронної продукції (10+1)*1= 11 б.	Поліфункціональність електронного інструментарію у музичному мистецтві Основи цифрового запису музичного матеріалу. Секвенсо (10+1)*1= 11б.	Технології віртуальних студій звукозапису (10+1)*1= 11 б.	Можливості віртуальної робочої станції на базі РС. Операційне середовищ, його різновиди. Системи та прилади звукозапису (10+1)*1= 11 б.	Комп'ютерне програмне забезпечення для музичного аранжування (10+1)*1= 11 б.	Методика музично-теоретичного аналізу твору (10+1)*1= 11 б.	Основні принципи створення (аранжування) музичного твору (10+1)*1= 11 б.	Складання плану аранжування твору. Вибір засобів (10+1)*1= 11 б.	Формування репертуару, добір творів для аранжування. Особливості художньої інтерпретації (10+1)*1= 11 б.	Джз Відомі аранжувальники джазового м узичного мистецтва (10+1)*1= 11 б.
Самостійна робота – 155 б.	20б.	20б.	10б.	20б.	20 б.	15 б.	10б.	10б.	10б.	20 б.
Види поточного контролю – 25 б.	Модульна контрольна робота – 25 б.									
Підсумковий контроль	ПМК									
Всього:	Балів – 290 Коефіцієнт – 2,9									

12. ЗАГАЛЬНІ КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ НАВЧАЛЬНИХ ДОСЯГНЕНЬ СТУДЕНТІВ

Рейтингова оцінка за шкалою ECST	Оцінка за стобальною шкалою	Значення оцінки
A	90-100	Студент має високий рівень та повністю виконав усі завдання курсу на високому рівні. Вміє складати аранжування творів різного рівня складності, має навички щодо використання різних музичних електронних приладів. Вміє за допомогою сучасних комп'ютерних програм створити обробку музичного твору. Має навички комп'ютерного запису музичного матеріалу, а також знає принципи роботи приладів запису і обробки звуку. Студент володіє основною термінологією, вміє скласти плану аранжування музичного твору. А також має творчий підхід у відтворенні власного аранжувального продукту.
B	82-89	Студент достатньо високий рівень знань та виконав усі завдання курсу. Вміє складати аранжування творів різного рівня складності, має навички щодо використання різних музичних електронних приладів. Вміє за допомогою сучасних комп'ютерних програм створити обробку музичного твору. Має навички комп'ютерного запису музичного матеріалу, а також знає принципи роботи приладів запису і обробки звуку. Студент володіє основною термінологією, вміє скласти плану аранжування музичного твору.
C	75-81	В цілому має знання, вміння будувати та виконав практично всі завдання курсу. Вміє складати аранжування творів середнього рівня складності, має навички щодо використання різних музичних електронних приладів. Може охарактеризувати секвенсорні та автоаккомпануючі інструменти та скласти за допомогою сучасних комп'ютерних програм нескладну обробку музичного твору. Вміє переносити до файлу звук з компакт-диска, користуючись цифровим каналом та шляхом оцифровки музичного матеріалу, використовуючи при цьому аналогові та цифрові методи, створити власній CD. Студент володіє основною термінологією.
D	69-74	Посередній рівень знань, виконання завдань із значною кількістю помилок, основна термінологія не використовується під час роботи над твором. Вміє складати аранжування творів початкового рівня складності, частково має навички щодо використання музичних електронних приладів. Вміє переносити до файлу звук з компакт-диска, користуючись цифровим каналом та шляхом оцифровки музичного матеріалу, використовуючи при цьому аналогові та цифрові методи, створити власній CD.

E	60-68	Мінімально можливий допустимий рівень знань матеріалу із значною кількістю недоліків та помилок. Вміє скласти план аранжування музичного твору. Є навички аранжування музичного твору за допомогою автоаранжувальника. Роботи з синтезатором, секвенсором, семплером, MIDI зазнають значних помилок та мають певні провалини в знаннях.
FX	35-59	Невміння відтворити більшу частину завдань, плутається в основній термінології, не може самостійно скласти план аранжування музичного твору. Немає навичок користування музичними електронними приладами та роботи з елементарними сучасними комп'ютерними програмами; практичне визначення специфіки комп'ютерного створення та обробки музичного твору.
F	1-34	Досить низький рівень у відтворенні більшої частини матеріалу курсу, не використовує термінологію, не вміє складати план аранжування музичного твору. Не має знань щодо користування музичними електронними приладами та не володіє навичками роботи з елементарними сучасними комп'ютерними програмами.

13. РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

Базова

4. Веприк А. Очерки по вопросам оркестровых стилей. – М., 1971.
5. Видор Ш., Рогаль-Левицкий Д. Техника современного оркестра. – М., 1983.
6. Володин А. Электромзыкальные инструменты. – М., 1979.
7. Володин А. Электронные музыкальные инструменты. – М., 1970.
8. Галеев Б. Светомузыкальные инструменты. – М., 1987.
9. Денисов Э. Современная музыка и проблемы эволюции композиторской техники. – М., 1986.
10. Дощечко Н. Гармония в джазовой и эстрадной музыке. – М., 1983.
11. Зарипов Р. Машинный поиск вариантов при моделировании творческих процессов. – М., 1983.
12. Иванов А. Советский электромзыкальный инструмент «Эмиритон». – М., 1953.
13. Из истории инструментальной музыкальной культуры: Сб. науч. тр. – Л., 1988.
14. Карс А. История оркестровки. – М., 1932.
15. Киянов Б., Воскресенский С. Практическое руководство по инструментовке для эстрадных оркестров и ансамблей. – Изд. 2. – М., 1966.
16. Компьютерные технологии в музыке. – М., 1988.
17. Новейшая энциклопедия персонального компьютера. – М., 2002.
18. Пшеничний Д. Аранжування для народних інструментів. – К., 1980.

19. Смирнов Н. Программные средства персонального ЭВМ. – Л., 1990.
20. Соловьева Л. Синтезатор: техника автоаккомпанемента: Уч. пос. – М., 2000.
21. Бглунцов В. "Музыкальные возможности компьютера", М. 2000 г.
22. Браун Р. "Компьютер-композитор", М. 1998 г.
23. Дубровский "Компьютер для музыкантов: любителей и профессии зналов", 2000г
24. Жнвайкин "600 звуковых и музыкальных программ", М. 2000.
25. Петелин Р. С. "Аранжировка музыки на компьютере". 1999 г.
26. Петелин Р. С. "Персональный оркестр в РС". 1997г.
27. Петелин Р. С. "Звуковая студия в РС", ВHV- СПб. 1998г.
28. Петелин Р. С. "Секреты мастерства. Музыка на РС", ВHV- СПб. 2000).
29. Петелин Р. С. "Музыка на РС. Cakewalk Pro Audio 9.0", 2000 г.
30. Рибин Д. "Музыка и компьютер: настольная студия" 1998 г.
31. Рош Б. "Библия мультимедиа", М. 1998 г.
32. Богачев Г. В. Cubase, М. 1998
33. Богачев Г. В. Звуковой редактор WaveLab. М. 1998
34. Данса А. Безграничные возможности MIDI: формат XG, КомпьютерПресс 1997/9
35. Краус О. Компьютерная запись звука, "625" 1993/ № 2
36. Павленко А. Cool Edit: шаг за шагом, "Мультимедиа" 1997 № 5-6
37. Павленко А. Многодорожечная запись в программе SAW Plus 32, "Мультимедиа" 1997г., №8
38. Попов Д. General MIDI - в чем тут обман?, "Музыкальное оборудование" 1995 №4.
39. Сапунов А., Аушев П. Фильтры и их характеристики, "625" 1994 №5.

Допоміжна

40. www.listsoft.ru
41. www.625-net.ru
42. www.moline.ru
43. www.electroshok.ru
44. www.usiclab.ru
45. www.sonicfoundry.com
46. www.wstuff.com
47. www.cakewalk.com
48. www.steinberg.net
49. www.sonictimeworks.com
50. www.algorithmix.com
51. www.emagic.com